

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Wypowiedź ustna - W jaki sposób twórcy przedstawiają Polaków? Omów zagadnienie na podstawie fragmentu "Potopu" Henryka Sienkiewicza i wybranych tekstów kultury.

[...] królowa wstała z krzesła i tak mówić poczęła: - [...] gdy rozejrzę się po świecie, próżno pytam, gdzie jest taki drugi naród, w którym by chwała Boga starożytnej szczerości trybem trwała i pomnażała się coraz bardziej... Próżno patrzę, gdzie drugi naród, [...] gdzie państwo, w którym by o tak piekielnych bluźnierstwach, subtelnych zbrodniach i nigdy nie przejednanych zawziętościach, jakich pełne są obce kroniki, nikt nie słyszał... Niechże mi pokażą ludzie, w dziejach świata biegli, inne królestwo, gdzie by wszyscy królowie własną spokojną śmiercią umierali. Nie masz tu nożów i trucizn, nie masz protektorów, jako u Angielczyków... Prawda, mój panie, zawinił ten naród ciężko, zgrzeszył przez swawolę i lekkość... Ale któryż to jest naród nigdy nie błędzący i gdzie jest taki, który by tak prędko winę swą uznał, pokutę i poprawę rozpoczął? Oto już się obejrzeli, już przychodzą, bijąc się w piersi, do twego majestatu... już krew przelewać, życie oddać, fortuny poświęcić dla ciebie gotowi... [...] Zaufaj im, panie, bo oto tęskną już za swą krwią Jagiellońską i za ojcowskimi rządami twymi... [...] nie gardź nimi, królu, i powierzyć się ich synowskiej dyskrekcji nie lękaj, bo tylko tym sposobem złe w dobre, zmartwienia w pociechy, klęski w tryumfy zmienić się mogą. To rzekłszy siadła królowa, jeszcze z ogniem w źrenicach i falującą piersią; wszyscy spoglądali na nią z uwielbieniem [... zapal bohaterskiej pani udzielił się wszystkim sercom. (Henryk Sienkiewicz, „Potop”)

PYTANIE 1

Określ gatunek utworu.

ODPOWIEDŹ

"Potop" Henryka Sienkiewicza to powieść historyczna. Jest to jedna z części "Trylogii".

.....

PYTANIE 2

Określ czas powstania utworu.

ODPOWIEDŹ

Powieść została napisana w II połowie XIX wieku.

.....

PYTANIE 3

Określ kontekst historyczny.

ODPOWIEDŹ

Był to czas zaborów. Sienkiewicz napisał Trylogię "ku pokrzepieniu serc". Chciał pokazać współczesnym sobie rodakom wzorowych patriotów, którzy dzięki determinacji pokonywali

przeciwności. To miało Polakom żyjącym pod zaborami dodać otuchy i wiary, że można wygrać nawet w sytuacjach zdawałoby się bez wyjścia.

.....

PYTANIE 4

Sformułuj tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ

Przykładowa teza: Polacy to naród, dla których ważne jest dobro i pomyślność ojczyzny.

.....

PYTANIE 5

Określ bohaterkę fragmentu i przedstaw jej wypowiedź.

ODPOWIEDŹ

Bohaterką fragmentu jest królowa. Swoje słowa wypowiedziała podczas narady u Jana Kazimierza, jaka odbyła się po oblężeniu Jasnej Góry. W swej wypowiedzi królowa charakteryzuje polski naród. Uważa, że są to ludzie trwający w wierze w Boga. Nie są zawzięci czy zdolni do popełniania odrażających czynów, o czym może świadczyć fakt, że w Polsce nie było królobójstwa. I chociaż czasami dopuszczają się zachowań nieprawidłowych, to szybko uznają swoje winy i są skłonni do poprawy. Ponadto są gotowi do poświęceń dla króla i ojczyzny.

.....

PYTANIE 6

Wskaż inne teksty kultury

A. W utworze Józefa Wybickiego "Pieśń Legionów Polskich we Włoszech" poeta wyraża nadzieję, że Polacy pomimo trudnej sytuacji, w jakiej znalazła się ojczyzna, zdobędą się na wysiłek i będą walczyć, nie szczędząc zdrowia ani życia za wolność kraju. Poeta apeluje do Polaków, aby nie tracili nadziei i nie poddawali się.

B. W serialu telewizyjnym "Czas honoru" wiodącymi bohaterami są młodzi polscy oficerowie tzw. "cichociemni", którzy prowadzą walkę z okupantem. Ale nie tylko ich determinacja została ukazana. Także i ludność cywilna wykazywała się odwagą i poświęceniem.

.....

PYTANIE 7

Jaki jest wniosek?

ODPOWIEDŹ

Polacy pomimo różnych niesprzyjających i czasami dramatycznych wydarzeń, których doświadcza ich ojczyzna, potrafią się zmobilizować i podjąć walkę.

